

ΣΠΥΡΟΣ ΒΡΕΤΤΟΣ

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΠΛΕΟΝ ΙΣΧΥΡΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΥΦΥΪΑΣ

ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΗ¹

Η ιστορία της παρουσίας των ανθρωπίνων ειδών (ειδών Homo), θα μπορούσε να διαιρεθεί σε δύο ανισομερείς περιόδους: Η περίοδος Α καλύπτει χρονικό διάστημα 4 εκατ. χρόνων- ενδεχομένως και πολύ παραπάνω-, ενώ η περίοδος Β καλύπτει περίπου 14 χιλιάδες χρόνια (12 χιλιάδες π.Χ. μέχρι 2025 μ.Χ.) Από την εμφάνισή τους στην Αφρική, το κύριο χαρακτηριστικό των ανθρωπίνων ειδών, (του Γένους Homo-Άνθρωπος) είναι η ανάπτυξη ευφυΐας. Διασυνδέεται η ανάπτυξη ευφυΐας με τη μεγέθυνση, κυρίως, του ανθρώπινου εγκεφάλου. Η πρώτη εμφάνιση των ειδών Homo στην Αφρική προσδιορίζεται από τους ερευνητές περίπου 4 εκατ. χρόνια π.Χ. Υπάρχουν ερευνητές που ανεβάζουν αυτήν την πρώτη εμφάνιση ανθρωπίνου όντος στην Αφρική 10 εκατ. χρόνια π.Χ. μέχρι και 20 εκατ. χρόνια π.Χ. Αλλά η ανασκαφική έρευνα δεν έχει φέρει ακόμα στο φως απολιθώματα που να προέρχονται από τις παραπάνω χρονολογίες.

Η πρώτη υλοποιημένη απόδειξη της ύπαρξης ευφυΐας στα ανθρώπινα όντα είναι τα λίθινα εργαλεία. Ο καθηγητής Chris Stringer, επικεφαλής του Τμήματος Καταγωγής του Ανθρώπου στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου, και ο καθηγητής Peter Andrius, που κατείχε πριν από τον Stringer την ίδια θέση, στο ωραία δομημένο και με επιστημονική πληρότητα βιβλίο τους «Homo - Η Καταγωγή και η Εξέλιξη του Ανθρώπου» (μτφρ. Σωτήρης

¹ Αρχικά δημοσιευμένο:

<https://www.nonpapernews.gr/component/k2/item/58982-spyros-vrettos-to-pleon-isxyro-dimioyrgima-tis-anthropinis-effyias-ston-planiti-gi>

Μανώλης, επιμέλεια Δημήτρης Αρμάος, εκδ. Polaris), παρουσιάζουν επακριβώς τους πρώτους ανυποχώρητους ερευνητές (τον παλαιοανθρωπολόγο Μ. Λίκι-που πρώτος ανακάλυψε λίθινα εργαλεία στην Αφρική -θέση Δ φαράγγι Olduvai Τανζανία). και κατόπιν τη γυναίκα του και τον γιο τους.

Οι ανασκαφές που ακολούθησαν έφεραν σε φως και αρχαιότερα εργαλεία από τις περιοχές της Ανατολικής Αφρικής, της Νότιας και της Βόρειας.

Τα αρχαιότερα λίθινα εργαλεία χρονολογούνται 3,3 εκατ. χρόνια π.Χ. Πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι πρόκειται μάλλον για ανεπεξέργαστες πέτρες, που χρησιμοποιούν, εκτός από τον άνθρωπο, και οι χιμπατζήδες για να σπάνε καρύδες, όστρακα και οτιδήποτε άλλο διευκολύνει την πρόσληψη της καθημερινής τους τροφής. Η διαφορά μεταξύ χιμπατζήδων και ανθρωπίνων ειδών θα φανεί 1 εκατ. χρόνια μετά:

Οι χιμπατζήδες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν ανεπεξέργαστες πέτρες ως εργαλεία, για να διευκολύνουν την καθημερινή τους διατροφή. Οι άνθρωποι έχουν ήδη αρχίσει να βελτιώνουν τα λίθινα εργαλεία κατά πολύ, λειανοντάς τα στις άκρες, ώστε να τα χρησιμοποιούν για πολλαπλές χρήσεις. Και μέχρι των ημερών μας οι χιμπατζήδες που ζουν στα τροπικά δάση γύρω από τον Ισημερινό, χρησιμοποιούν ακατέργαστες πέτρες για να σπάνε καρύδες και οτιδήποτε άλλο διευκολύνει τη διατροφή τους. Ο άνθρωπος (*Homo sapiens sapiens*) έχει φτάσει στο σημείο τού να χρησιμοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη και τις σκεπτόμενες μηχανές. Οι χιμπατζήδες-μικρά, αθώα παιδιά- το μόνο που έχουν αντιληφθεί καλά είναι το πόσο επικίνδυνος για την ύπαρξή τους έχει καταστεί ο άνθρωπος, ιδιαίτερα αφότου ο άνθρωπος ανακάλυψε ότι το κρέας τους είναι νόστιμο και άρχισε να τους κυνηγάει (παρόλο που οι διεθνείς συνθήκες προστασίας το απαγορεύουν ρητά). Επιτρέπεται όμως να τους χρησιμοποιούν στην ιατρική έρευνα. Και κατά τη διάρκεια των ιατρικών πειραμάτων αφαιρώντας τους την καρδιά ή άλλα ζωτικά όργανα οι χιμπατζήδες πεθαίνουν με οδυνηρό θάνατο κατά τη στιγμή της ιατρικής πράξης. (Η αφήγηση του καρδιοχειρουργού Christian Neethling Barnard, που είχε δύο χιμπατζήδες πειραματόζωα στο εργαστήριό του, θα παραμείνει συγκλονιστική: μετά τον θάνατο του πρώτου στο εργαστήριο, ο δεύτερος το κατάλαβε και αφέθηκε να πεθάνει αρνούμενος να λάβει πλέον τροφή).

Η περίοδος που τα ανθρώπινα είδη ζουν στην Αφρική ως «κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες», θα μπορούσε να πούμε ότι είναι η παραδείσια περίοδος του γένους Homo. Γύρω στα 2 εκατ. χρόνια π.Χ αρχίζουν τα είδη Homo να «μεταναστεύουν» από την Αφρική προς την Ασία και την Ευρώπη. Ενδεχομένως επειδή οι συνθήκες διαβίωσης στις περιοχές της Αφρικής έχουν χειροτερέψει λόγω κλιματικών αλλαγών ή και μεγάλης αύξησης του πληθυσμού τους. Αλλά και οι συνθήκες διαβίωσης εκτός Αφρικής συνήθως είναι εξαιρετικά δυσμενείς για να επιβιώσουν άνθρωποι. Η Πλειστόκαινος γεωλογική περίοδος της ιστορίας της Γης, που διαρκεί από τα 2, 58 εκατομμύρια χρόνια έως και 11.700 χρόνια π. Χ. , διακρίνεται για τις εναλλαγές θερμών και ψυχρών διαστημάτων, όπου οι παγετώνες μεγαλώνουν διαρκώς και η στάθμη της θάλασσας καταπέφτει. Στον πλανήτη κυριαρχούν, ως επί το πολύ, οι μετακινούμενοι παγετώνες και το δριμύ ψύχος.

Παρά τις δυσμενείς συνθήκες τα ανθρώπινα είδη, με μια υποτυπώδη τεχνολογία και χωρίς καμία σχεδόν κοινωνική οργάνωση -περιπλανώμενοι συνεχώς από περιοχή σε περιοχή, σε μικρές ή μεγαλύτερες ομάδες, (και κατ' είδος)- κατορθώνουν όχι μόνο να επιβιώσουν αλλά γύρω στις 30.000 χρόνια π.Χ. να εξαπλωθούν σε ολόκληρο τον πλανήτη. Είναι αυτό ο μεγαλύτερος άθλος που έχουν ποτέ επιτελέσει ανθρώπινα είδη στον πλανήτη. (Ο Chris Stringer και ο Peter Andrius, στο προαναφερθέν βιβλίο τους, περιγράφουν, με βάση τις υπάρχουσες μέχρι στιγμής μελέτες, από ποιους δρόμους και ποια ήταν τα ανθρώπινα είδη που τελικά έφτασαν ως την Αυστραλία και την Αμερική).

Αλλά στις αρχές της 12ης χιλιετίας π.Χ. (11.700 π.Χ.), έχουν όλα τα είδη αφανιστεί από τον πλανήτη. Επιβιώνει μόνο το υποείδος του Homo sapiens, ο Homo sapiens sapiens. (Αυτό σημαίνει ότι επιβιώνει ο διπλά σοφός άνθρωπος). Η πρώτη μεγάλη μείωση του πληθυσμού Homo στον πλανήτη επισημαίνεται 900.000-800.000 χρόνια π.Χ. (Για την ελληνική γλώσσα Huffpost, 5 Σεπτεμβρίου 2023, Κώστας Μαυραγάνης. Πρώτη δημοσίευση της μελέτης στο περιοδικό Science). Είχαν απομείνει τότε 1280 άτομα Homo. Ως πρώτη αιτία της μεγάλης αυτής μείωσης του πληθυσμού Homo θεωρούνται οι τότε ενσκήψασες μεγάλες κλιματικές αλλαγές. Ο αφανισμός όλων των ανθρωπίνων ειδών και η επιβίωση μόνο του Homo sapiens sapiens αποτελεί ένα μέγιστο επιστημονικό πρόβλημα, γιατί, μελετώντας και την αλληλουχία των

αφανισμών-εκτός των άλλων- εγείρει δικαιολογημένα το ερώτημα: επίκειται και ο αφανισμός των σημερινών 8,5 δισεκατομμυρίων κατοίκων του πλανήτη, όλων Homo sapiens sapiens;

Ο καθηγητής Chris Strigger, σε συνέντευξή του στη Sarah Wild για λογαριασμό του Guardian, (2023) θεωρεί ότι τα είδη Homo, μετά τις 300.000 χρόνια π.Χ. άρχισαν να εξαφανίζονται όταν ο Homo sapiens εξαπλώνεται σε όλο και περισσότερες περιοχές του πλανήτη. Αλλ' ότι δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι τον αφανισμό τους προκάλεσαν οι Homo sapiens. Ως προς την επιβίωση μόνο των Homo sapiens θεωρεί ότι αυτοί επιβίωσαν επειδή ζούσαν σε μεγαλύτερες ομάδες, είχαν καλύτερη επικοινωνία μεταξύ τους όλα τα μέλη των ομάδων, είχαν κοινωνική σταθερότητα και επινοούσαν συνεχώς καινοτομίες, που δημιουργούσαν καινούργιους τρόπους επιβίωσης, συνεργαζόμενοι μεταξύ τους. Αυτό ακριβώς κυρίως συνιστά και στους σημερινούς ανθρώπους: τη συνεργασία αντί του ανταγωνισμού για να μπορέσουν να επιβιώσουν από τη νέα κλιματική αλλαγή, που βρίσκεται εν εξελίξει επιδεινούμενη συνεχώς, και οφείλεται κατεξοχήν σε παρεμβάσεις του ανθρώπινου παράγοντα στο γήινο φυσικό περιβάλλον. (Δεν γνωρίζομε αν επιδρούν και οι «Κύκλοι Μιλάνκοβιτς» ή άλλες συμπαντικές δυνάμεις που δεν έχουν ακόμα επισημανθεί). Άλλωστε, η Ανθρωπόκαινος γεωλογική περίοδος, που θεωρείται ότι συνεχίζει την Ολόκαινο γεωλογική περίοδο καταδειχνει πράγματι τη μεγάλη σημασία της ανθρώπινης παρουσίας και δράσης για το παρόν και το μέλλον του πλανήτη.

Υπάρχουν βέβαια και κρύφια, απροσμέτρητες δυνάμεις που συνηγορούν υπέρ του ανθρώπου και της ζωής. Ο αφανισμός πάντως είναι μια απερίγραπτη τραγωδία, παρόλο που ο σύγχρονος άνθρωπος τον αγνοεί παντελώς. Ο Lynch Gary και ο Richard Granger στο βιβλίο τους Bio Brain-The origins and the future of human intelligence «Μεγάλος Εγκέφαλος» (μτφρ.-επιμέλεια Αζαρίας Καραμανλίδης, εκδ. Κάτοπτρο, Αθήνα 2009) επισημαίνουν ότι οι Μπόσκοπ στη Νότιο Αφρική (30.000 χρόνια με 10.000 χρόνια π.Χ.), έχοντας μεγαλύτερο εγκέφαλο από τον Homo sapiens και μεγαλύτερη ευφυΐα, εντούτοις αφανίστηκαν ανάμεσα στις δύο παραπάνω χρονολογίες. Στον επίλογο του βιβλίου οι δύο συγγραφείς σημειώνουν ως πιθανή αιτία του αφανισμού των Μπόσκοπ το ότι οι Homo sapiens τους εξόντωσαν. (Πράγμα που δεν μπορεί να θεωρηθεί απίθανο αν κρίνομε από την όλη συμπεριφορά των Homo sapiens και ιδιαίτερα των

Homo sapiens sapiens ως τις μέρες μας).

Περίοδος Β (12.000 π.Χ- 2025 μ.Χ.)

Η περίοδος Β της παρουσίας των Homo στον πλανήτη αρχίζει 11.700 περίπου χρόνια π.Χ., και διαρκεί ως τις μέρες μας (2025 μ.Χ.). Μοναδικό επιβιούν πλέον είναι το υποείδος του Homo sapiens, ο Homo sapiens sapiens. Ό,τι έχει πραγματοποιηθεί από πλευράς ανθρωπίνων δυνάμεων στον πλανήτη από το 12.000 π.Χ. μέχρι σήμερα, συναρτάται με τον Homo sapiens sapiens. Τα υπόλοιπα ανήκουν στην επήρεια των φυσικών δυνάμεων.

Η παρουσία του Homo sapiens sapiens στον πλανήτη ευνοείται άμεσα από τη μεγάλη Κλιματική Αλλαγή (11.700 χρόνια π.Χ.), που βάζει τέλος στην Πλειστόκαινο γεωλογική περίοδο (2.588 εκατομμύρια χρόνια με 11.700 χρόνια π.Χ.), και φέρνει στο προσκήνιο την Ολόκαινο γεωλογική περίοδο. Αυτή η γεωλογική περίοδος παίρνει στην εποχή μας και την ονομασία Ανθρωπόκαινος: πράγμα που σημαίνει ότι πάρα πολλά εξαρτώνται από την ανθρώπινη παρουσία και δράση για το παρόν και το μέλλον του πλανήτη. Με το τέλος του Πλειστόκαινου και την αρχή του Ολόκαινου οι παγετώνες εξαφανίζονται και το κλίμα γίνεται εύκρατο (με θερμοκρασίες από -3 βαθμούς Κελσίου έως και + 14 Κελσίου), σε αρκετές περιοχές του πλανήτη: Μεσοποταμία, Αίγυπτος, περιοχές του Ινδού Ποταμού, της Νότιας Κίνας, του Ισημερινού... Το γεγονός. Το γεγονός δημιουργεί μια εξαιρετική προοπτική για τον Homo sapiens sapiens: τη μόνιμη εγκατάστασή του σε μία περιοχή. Αποτέλεσμα είναι ότι ο περιπλανώμενος για χιλιάδες χρόνια ανά τον πλανήτη Homo sapiens sapiens ανακαλύπτει τα μεγάλα πλεονεκτήματα της μόνιμης εγκατάστασης.

Ένα παράδειγμα από τη Μεσοποταμία: από το 12.000 π.Χ. μέχρι το 7.000 π.Χ. έχει ανακαλύψει τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την άρδευση. Κατά το 7.000 χρόνια π.Χ. έχει δημιουργήσει τους πρώτους αστικούς οικισμούς. Αλλά, την 6η χιλιετία π.Χ. εξαφανίζεται, πιθανόν αφομοιώνεται από τους νεωστί ελθόντες -και μάλλον πολυπληθείς- Homo sapiens sapiens, (που πιθανόν κατεβαίνουν από τα υψίπεδα του Αφγανιστάν ή άλλες ορεινές περιοχές της Ασίας). Είναι αυτοί που θα μείνουν στην ιστορία ως Σουμέριοι. Οι πρώτοι που έφτασαν στη Μεσοποταμία και αφομοιώθηκαν από τους πολυπληθείς μάλλον Σουμερίου, παραμένουν ανώνυμοι. Οι Σουμέριοι, καθότι και αυτοί Homo sapiens sapiens, κράτησαν τον πολιτισμό των πρώτων «τυχαία ελθόντων». Επεξέτειναν αυτόν τον πολιτισμό. Την 4η χιλιετία π.Χ. είχαν

δημιουργήσει τις πρώτες πόλεις κράτη, κορυφαίο πολιτικό επίτευγμα. Πληροφορίες για τον πολιτισμό αυτών των πόλεων- κρατών μας δίνει το σουμερικό Έπος του Γκιλγκαμές, η πρώτη γραπτή ιστορία της ανθρωπότητας. (Για την ελληνική γλώσσα: Έπος του Γκιλγκαμές, μτφρ.-επιμέλεια Αύρα Ward). Αξιόλογες επίσης πληροφορίες μας δίνει το ποίημα Γκιλγκαμές και Άγγα, που περιγράφει επακριβώς και με έρρυθμο λόγο μια πολιορκία (είναι η πρώτη γραπτή πολιορκία στον κόσμο). Ο καθηγητής George Andrews θεωρεί το παραπάνω ποίημα ως έναν από τους πρώτους πυρήνες του Έπους του Γκιλγκαμές (The epic of Gilgamesh, ed. Penguin).

Σύμφωνα με την περιγραφή του Έπους, η Ουρούκ, κεντρικό σημείο της ανέλιξης του μεγάλου αυτού Έπους, διακρίνεται για τα φημισμένα της τείχη, τους περικαλλείς ναούς, τις αγορές της με κάθε είδους αγαθά, πράγμα που σημαίνει εκτεταμένο εμπόριο ακόμη και με απομακρυσμένες περιοχές. Διαθέτει όμως και πόρνες και εταίρες και μια ακόρεστη ερωτικά θεά, που επιλέγει τους εραστές της ανάμεσα στους άντρες-ανθρώπους, τους οποίους, είτε αποδεχθούν τις ερωτικές της προτάσεις, είτε τις απορρίψουν, τους μεταμορφώνει μετά σε μικρά ζώα, ακόμη και σε βατράχους. Στην Ουρούκ περιγράφονται-σύμφωνα με το Έπος- και οι πρώτες σεξουαλικές παρενοχλήσεις, που αποτελούν και την αρχική κινητήρια δύναμη του Έπους.

Άξιο προσοχής είναι ότι στα δύο παραπάνω ποιήματα συναντάμε τους όρους «φημισμένα τείχη» και «πολιορκία». Έτσι, εύκολα σχετικά, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι έχει ήδη κυριαρχήσει, με την ίδρυση των πρώτων πόλεων- κρατών, και ένα νέο είδος σκέψης, πλάι στα υπόλοιπα ήδη σκέψης, τη μυθολογική, τη θρησκευτική, τη φιλοσοφική, την επιστημονική (αφετηριακώς), την τεχνολογική, την καλλιτεχνική σκέψη... Το νέο αυτό είδος σκέψης, (δημιούργημα και αυτό της ανθρώπινης ευφυΐας), από την 4η χιλιετία π.Χ., πιθανόν και νωρίτερα, μέχρι των ημερών μας, παραμένει ακατάλυτο και πανίσχυρο. Καθορίζει όχι μόνο την έννοια του «συμφέροντος» κάθε οργανωμένης πολιτικής οντότητας (κράτους). Καθορίζει ακόμη και τους τρόπους υπεράσπισης αυτού του «συμφέροντος»: που είναι η διπλωματία και η χρήση γενικώς του Λόγου, μέχρι και τη χρήση της δύναμης των όπλων.

Έτσι, πολύ γρήγορα στο ιστορικό προσκήνιο βρίσκονται, εκτός από τα «ειρηνικά έργα», και οι πόλεμοι, που είναι συνήθως αιματηροί πόλεμοι. Και που μεγεθύνονται διαρκώς μέσα στη ροή της ιστορίας. Το νέο είδος σκέψης θα μπορούσε να το ονομάσουμε αντικειμενικά ως «επαρχιακή σκέψη»: επειδή, ενώ υπερασπίζεται ως τις μέρες μας με τον πιο αποφασιστικό

τρόπο το συμφέρον μιας «εκάστης οργανωμένης πολιτικής οντότητας-κράτους ή ενός συνασπισμού κρατών, ουδέποτε ενδιαφέρεται να δημιουργήσει και να υπερασπιστεί και ένα είδος «Παγκόσμιου Κοινού Συμφέροντος».

Η «επαρχιακή σκέψη» και για τις έξι χιλιετίες πολιτισμού, που διανύουμε, εκδιπλώνεται με τις ίδιες πάγιες μορφές: γένεση, ανάπτυξη, ακμή, παρακμή και κατάρρευση. Παρά τις πολύ ευφυείς νομικές και άλλες διαρκείς παρεμβάσεις, το κύριο χαρακτηριστικό της είναι ότι δεν επιτρέπει τη δημιουργία οποιασδήποτε ουσιαστικής ηθικής. Εάν ένα κράτος περιέλθει σε δύσκολη θέση έναντι των αντιπάλων του, θα χρησιμοποιήσει κάθε μέσον για να επιβιώσει ή να επιβληθεί. Σε αυτό συμπεριλαμβάνεται και το ατελεύτητο φονικό, που συνεχίζεται ως τις μέρες μας. Οτιδήποτε επαναλαμβάνεται μέσα στις έξι χιλιετίες πολιτισμού, με συνεχώς «βελτιούμενη» ένταση, λόγω της συνεχούς τελειοποίησης των όπλων, είναι το εντελώς φυσικό προϊόν της «επαρχιακής σκέψης», που επιμένει μόνο στην έννοια του ανελέητου ανταγωνισμού. «Επαρχιακή σκέψη»-ένας πολιτισμός βίας: οι νεότεροι άνθρωποι και ιδίως οι έφηβοι αυτόν τον πολιτισμό βιώνουν και μιμούνται («επιτυχώς!»). Η επιτυχής χρήση της «επαρχιακής σκέψης», έστω και για τα προσωρινά της θετικά αποτελέσματα, απαιτεί από τον χρήστη μεγάλο βαθμό ευφυΐας. Διαφορετικά, μπορεί κάποιος, αντί να καταστρέψει τους αντιπάλους του, να καταστρέψει ολοσχερώς τον εαυτό του. Τα παραδείγματα από την ιστορία είναι πολλά και συνεχίζονται «ελπιδοφόρα»! ως τις μέρες μας.

Ο Hobbes (1588-1679) στο έργο του «Human nature» (Ανθρώπινη φύση) (Thomas Hobbes, Περί της Φύσης του Ανθρώπου, μτφρ. Δήμητρα Σταυρίδου, επιμέλεια: Αλέξανδρος Βέλιος, εκδ. Printa), καθορίζει ο ίδιος στον επίλογο τις προθέσεις του βιβλίου του: «Μελετήσαμε την ανθρώπινη φύση στον βαθμό που αυτό ήταν απαραίτητο, προκειμένου να αναδείξουμε τα πρωταρχικά και απλούστερα στοιχεία, στο πλαίσιο των οποίων μπορούν να αναλυθούν οι κανόνες και οι νόμοι της πολιτικής, αυτός άλλωστε ήταν και ο σκοπός της παρούσης εργασίας». Σε όλη την έκταση της ιστορίας της ανθρώπινης διάνοησης η έννοια της ανθρώπινης φύσης πρωτοστατεί γενικώς στην ερμηνεία και τη διόρθωση της επικίνδυνης ανθρώπινης συμπεριφοράς, με τη δημιουργία του κατάλληλου πολιτικού σχηματισμού. Αυτό περίπου- και με δεκάδες διαφορετικές- οπτικές- ισχύει ως τις μέρες μας.

Ο Spengler, με την έκδοση του πρώτου τόμου του βιβλίου του «Η Παρακμή της Δύσης- Περιγράμματα μια μορφολογίας της παγκόσμιας ιστορίας» (Α' Τόμος Μόναχο 1917, Β' Τόμος 1922), δεν αναφέρεται στην ανθρώπινη φύση. Τα πάντα για τη γένεση, ανάπτυξη, ακμή, παρακμή, κατάρρευση, οφείλονται σε μία «Φυσική Φιλοσοφία» ή «ιστορική νομοτέλεια», όπως ο ίδιος σημειώνει στον πρόλογο της πρώτης έκδοσης του Α' τόμου. Για την ανακάλυψη της κυκλικής πορείας της ιστορίας και της κατάρρευσης όλων των προηγμένων πολιτισμών και την επερχόμενη κατάρρευση του πολιτισμού της Δύσης, χρησιμοποιεί νιτσειϊκή μεγαλορρημοσύνη. την οποία για τον εαυτό του, ανεπιτυχώς, προσπαθεί να καταστήσει κατά τι μετριόφρονα. Αλλ' η ανακάλυψη από τον Spengler, της παρουσίας της έννοιας της κατάρρευσης των πολιτισμών αποτελεί μια μεγάλη ανακάλυψη.

Τα οργανωμένα κράτη και οι «ιθύνοντες» γενικώς μόνο σε δύο χρονικά σημεία, σχετικά πρόσφατα, κατανόησαν το επικίνδυνο της παρουσίας της πολιτικής σκέψης που χρησιμοποιούν και που μπορεί να βάλει σε κίνδυνο ακόμα και την ίδια τους την ύπαρξη. Το πρώτο χρονικό σημείο είναι μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου πολέμου (1918), η δημιουργία της «Κοινωνίας των Εθνών» (Παρίσι 1920) Η Κ.τ.Ε αποτελεί ένα τεράστιο άλμα της πολιτικής σκέψης, επιχειρώντας να υποκαταστήσει τη δύναμη των όπλων με τη χρήση της διπλωματίας και του Λόγου. Κάτι που -θεσμοθετημένα -οδηγεί κατευθείαν στην παγκόσμια συνεργασία για τη λύση των μεγάλων προβλημάτων της ανθρωπότητας. Η Κ.τ.Ε., αν και απέκτησε τεράστια δύναμη μεταξύ του 1920-1935, αποδυναμώθηκε πλήρως μεταξύ του 1936-1939. Η τότε επικρατήσασα ολοσχερώς «επαρχιακή σκέψη» οδήγησε κατευθείαν στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο (1939-1945). Ο πόλεμος αυτός υπήρξε το πλέον ειδεχθές ιστορικό γεγονός που «έλαβε χώρα» μέχρι το 1945.

Πολλοί άνθρωποι συνειδητοποίησαν τότε ότι μπορεί κάποια στιγμή, στο κοντινό μέλλον, να «επιτευχθεί» και ο αφανισμός της ανθρωπότητας. Έσπευσαν «πολιτικώς ιθύνοντες» από διάφορες χώρες να επανιδρύσουν την Κ.τ.Ε. με τη μορφή ενός πληρέστερου εννοιολογικού πεδίου. Έτσι προέκυψε ο Ο.Η.Ε. (1945), του οποίου ο καταστατικός χάρτης εκφράζει ως μεγάλη «αναγκαιότητα» της ανθρωπότητας την ειρηνική συνύπαρξη και την παγκόσμια συνεργασία για την από κοινού επίλυση των μεγάλων προβλημάτων της ανθρωπότητας. τα οποία καμία χώρα και κανένα έθνος (μια και μιλάμε για τον Ο.Η.Ε.) δεν ήταν δυνατόν να επιλύσει από μόνη της (όπως ακριβώς συμβαίνει και στις μέρες μας). Η «επαρχιακή σκέψη», ωστόσο, διεκδίκησε και

πάλι τα δικαιώματά της: οι πυρηνικοί εξοπλισμοί εντατικοποιήθηκαν στο έπακρο παράλληλα με τη συνεχή «τελειοποίηση» και των συμβατικών όπλων.

Έτσι, όπως ήταν «φυσικό», με την «Κρίση των Πυραύλων της Κούβας» (Cuban Missile Crisis), τον Οκτώβριο του 1962, και τον μόλις αποτραπέντα παγκόσμιο πυρηνικό πόλεμο, η ανθρωπότητα έφτασε στο «χείλος της αβύσσου». Ο αφανισμός της απετράπη χάρη στην πολιτική σύνεση- πολιτική σοφία που επέδειξαν όλοι οι συμμετέχοντες στην αποτροπή της εφιαλτικής αυτής προοπτικής για την ανθρωπότητα.

Η ανθρωπότητα κέρδισε περίπου 73 επιπλέον χρόνια ζωής, (1962-2025). Συνοπτικά, τι περίπου έχει συντελεστεί από τις «ανθρώπινες δυνάμεις» τα 73 αυτά χρόνια: Παρατηρούμε όντως μια αύξηση του «πλούτου των εθνών» και μια ακαταμάχητη ανάπτυξη της τεχνολογίας που κάνει χρήση όλων των επιτευγμάτων της σημερινής επιστήμης, χωρίς να παραγνωρίζομε την αλληλεπίδραση της επιστήμης και της τεχνολογίας. Αλλ' η «επαρχιακή σκέψη» στις μέρες μας παραμένει εντελώς κυρίαρχη. Η παρουσία του Ο.Η.Ε. και των θεμελιωδών του αρχών έχει πλήρως υποτιμηθεί. Εμείς που ζούμε το σήμερα μπορούμε, πολύ πιο εύκολα από άλλες ιστορικές περιόδους, να κατανοήσομε τι σημαίνει «επαρχιακή σκέψη», επειδή εκτός από την περίοδο 1936-1939, ουδέποτε κυριάρχησε περισσότερο στον πλανήτη.

Οι «δυνάμεις» που κυριαρχούν στις μέρες μας, φυσικές και ανθρώπινες, έχουν περιιάξει τον πλανήτη στη χειρότερη κατάσταση που θα μπορούσε να βρεθεί. Και γίνονται όλο και περισσότερο επικίνδυνες και απειλητικές. Ένα παράδειγμα: οι ανίατες αρρώστιες και ιδιαίτερα ο καρκίνος δεν έχουν ακόμη τύχει μιας ριζικής θεραπείας. Εκατομμύρια άνθρωποι ζουν καθημερινά σε ολόκληρο τον πλανήτη, οι προσβληθέντες και οι οικογένειές τους, τη μεγάλη τραγωδία, καθώς το 60% των προσβληθέντων και αενάως προσβαλλομένων είναι καταδικασμένο να πεθάνει. Ανθρώπινες δραστηριότητες, υπό την άμεση καθοδήγηση της κυρίαρχης «επαρχιακής σκέψης» έχουν οδηγήσει –και οδηγούν - το φυσικό περιβάλλον του πλανήτη, με μεγάλη πιθανότητα, προς την πλήρη κατάρρευση. (αναφορά μαθημ. Μοντελα) Οι παραπάνω αναφερθείσες ανίατες ασθένειες επηρεάζονται άμεσα και επιδεινώνονται από την επήρεια του υποβαθμισμένου πλέον εντελώς φυσικού και αστικού περιβάλλοντος. Έτσι που επίσης μια «κατάρρευση» πληθυσμού να θεωρείται εντελώς πιθανή για τα ελάχιστα προσεχή χρόνια.

Η παγκόσμια οικονομία βρίσκεται, όπως είναι «φυσικό», προ πολλού, σε περίοδο γενικής κάμψης. Οι «πολιτικός ιθύνοντες» του πλανήτη και ιδιαίτερα οι των ισχυρών κρατών δεν φαίνεται να παίρνουν υπόψη τους καθόλου αυτού του είδους τις αλληλεπιδράσεις «δυνάμεων», πολλές από τις οποίες η σημερινή μας επιστήμη δεν είναι σε θέση ούτε να επισημάνει ούτε και να προβλέψει.

Συνοψίζοντας κατά τι τα παραπάνω, επισημαίνουμε ένα έλλειμμα ανθρώπινης ευφυΐας, που παραδίνει τον σημερινό κόσμο, όπως και στο παρελθόν, στην απόλυτη εξουσία της «επαρχιακής» σκέψης. Έτσι που οι τοπικές καταρρεύσεις του πολιτισμού να υποκαθίστανται στις μέρες μας από την επερχόμενη, μία και καθολική, κατάρρευση.

Ο καθηγητής της Βιογεωγραφίας Jared Diamond στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Λος Άτζελες, (UCLA), σύγχρονός μας, διακεκριμένος μελετητής των καταρρεύσεων των πολιτισμών, θεωρεί ότι στην εποχή μας, υπάρχει κίνδυνος καθολικής παρά τοπικής κατάρρευσης, εξαιτίας του σημερινού μεγαλύτερου πληθυσμού-σε σχέση με τον πληθυσμό του αρχαίου κόσμου, της ισχυρότερης καταστροφικής τεχνολογίας και της σημερινής αλληλεπίδρασης. Ο Jared θεωρεί ότι οφείλουν οι άνθρωποι να επιλύσουν τα σύγχρονα παγκόσμια προβλήματα. διαφορετικά ο κόσμος συνολικά θα αντιμετωπίσει τις ερχόμενες λίγες δεκαετίες μία πτώση του βιοτικού επιπέδου ή κάτι χειρότερο ίσως. Επί λέξει γράφει: «Εγώ νομίζω ότι δύο είδη επιλογών υπήρξαν κρίσιμα για να κλίσει το αποτέλεσμα προς την επιτυχία ή την αποτυχία αποτροπής μιας κατάρρευσης: ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η προθυμία να αναθεωρηθούν θεμελιώδεις αξίες. Εάν το αναλογιστούμε, μπορούμε κι εμείς να αναγνωρίσουμε τον κρίσιμο ρόλο των δύο ίδιων επιλογών στη δική μας ατομική ζωή» (Jared Diamond, Κατάρρευση-Πώς οι κοινωνίες επιλέγουν να αποτύχουν ή να επιτύχουν, μτφρ. -επιμέλεια Σοφία Νικολαΐδου, Βασίλης Σακελλαρίου, Κάτοπτρο, Αθήνα 2006, σ. 636).

Αλλά εάν δεν αρχίσει να γίνεται κατανοητή η «επαρχιακή σκέψη», η οποία είναι η πρώτη και καθοριστική αιτία της κατάρρευσης όλων των πολιτισμών διαχρονικά, ποια είναι η ακριβής φύση μιας σωτήριας επιλογής, εκτός από τη «διευρυμένη σκέψη»; Καθώς ο κόσμος μας ολισθαίνει γρήγορα και σταθερά προς την οριστική του αποσύνθεση, και με ό,τι αυτή η αποσύνθεση συνεπάγεται, καμία χώρα στον πλανήτη δεν είναι σε θέση από μόνη της να αποτρέψει αυτήν την καθολική κατάρρευση.

Ο Καντ πρέπει να βρίσκεται σε κατάσταση βαθιάς απελπισίας. Ο κόσμος μας, αντί της πορείας προς την «Αιώνια Ειρήνη», που προϋπόθεσή της ο Καντ θεωρεί το Ρεπουμπλικανικό (δημοκρατικό) πολίτευμα, οδεύει προς τον αυταρχισμό και την, εντέλει, αυτοκαταστροφή του. Το καίριο ερώτημα που ακολουθεί, είναι αν ο κόσμος μας έχει την απαιτούμενη ευφυΐα για μια «μετάβαση» από την «επαρχιακή σκέψη» -της οποίας η ισχύς παραμένει αναλλοίωτη ως τις μέρες μας- προς την «ορθά διευρυμένη σκέψη».

Η τεχνολογία έχει πράγματι εξελιχθεί κι εξελίσσεται συνεχώς. Ο καθηγητής Άνταμ Φρανκ και οι συνεργάτες του καθηγητής Ντέιβιντ Γκρίνσπουργκ και η καθηγήτρια Σάρα Γουόκερ, σε άρθρο τους, που έχει δημοσιευτεί στο International Journal Astrobiology, χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό μας ως μία ατελή τεχνόσφαιρα. Οι άνθρωποι θα περισωθούν μόνο αν η ατελής τεχνόσφαιρα μεταποιηθεί σε ώριμη τεχνόσφαιρα (Για την ελληνική γλώσσα Huffpost, 21 Φεβρουαρίου 2022, Κώστας Μαυραγάνης. Πρώτη δημοσίευση, περιοδικό Science). Σύμφωνα με την παραπάνω άποψη η επιβίωση του ανθρωπίνου όντος – και της ζωής γενικότερα-που πολύ πιθανόν βρίσκονται στην πιο κρίσιμη καμπή της ιστορίας τους, εναποτίθεται μόνο στην εξέλιξη της τεχνολογίας. Ας μας επιτραπείστο σημείο αυτό να αναφερθούμε ελάχιστα στον Μύθο του Πρωταγόρα (Πλάτωνος, Πρωταγόρας). Σ'αυτόν μάλλον τον πλέον ευφυή μύθο της ανθρωπότητας ο ημίθεος Προμηθέας κλέβει από το εργαστήριο του Ηφαίστου την τεχνητή σοφία και τη φωτιά και τα παραδίνει στους ανθρώπους ώστε να επινοήσουν «κατασκευές» και να περισωθούν. Οι άνθρωποι όμως δεν περισώζονται. Αρχίζουν πάλι με πολύ πιο εξελιγμένα μέσα να εξοντώνουν ο ένας τον άλλον.

Ο Δίας διαπιστώνει ότι παρά και την αναπτυγμένη τόσο τεχνολογία, οι άνθρωποι οδηγούνται και πάλι προς τον αφανισμό. Καλεί τότε τον Ερμή και του λέει να κατεβεί στους ανθρώπους και να μοιράσει το τελευταίο «εφόδιο» που μπορούσε να τους αποστείλει για να περισωθούν, δηλαδή την «πολιτική τέχνη» και να τη μοιράσει σε όλους αδιακρίτως τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι επιβίωσαν αλλά με πολύ βαρύ φόρο αίματος «εναντίον αλλήλων». (παρά τη γενναιότητα και την αγάπη προς τον άνθρωπο που επέδειξε ο Προμηθέας). Η πολιτική τέχνη -που παραμένει ένα σπουδαίο αιτούμενο της εποχής μας- απομένει χωρίς την επαρκή της εξέλιξη. Όλα τα μαθηματικά μοντέλα που μας έχουν παρουσιάσει ως εδώ, δεν διαβλέπουν παρά μια επερχόμενη οδυνηρή κατάρρευση.

Είναι γεγονός ότι ένα από τα κορυφαία επιτεύγματα της ανθρώπινης ευφυΐας στις μέρες μας είναι η τεχνητή νοημοσύνη. Η ελληνική μυθολογία και πάλι, από άλλες πηγές, μας πληροφορεί ότι ο Ήφαιστος είχε πρώτος καταστήσει πραγματικότητα την τεχνητή νοημοσύνη. Είχε δηλαδή κατασκευάσει ανθρωπόμορφα ρομπότ-θεραπαινίδες αυτόβουλες, που σεβίριζαν τους θεούς στα μεγάλα δείπνα που παρέθετε ο Ήφαιστος, ακόμη και αυτόβουλα τραπέζια, που έπαιρναν από μόνα τους την κατάλληλη θέση στην αίθουσα ενός μεγάλου δείπνου. Ο Ήφαιστος είχε κατασκευάσει και ένα υπερμέγεθος ρομπότ, τον Τάλω, για τον Μίνωα, τον βασιλιά της Κρήτης, που αν και τεράστιο, ήταν ταχύτατο στις μετακινήσεις του-ίσως και φτερωτό- και εκτελούσε δύο ουσιώδεις αποστολές: την υπεράσπιση των ακτών της Κρήτης από την προσέγγιση εχθρικών караβιών και παράλληλα, διατρέχοντας όλη την έκταση της Κρήτης, έκανε χρέη αδέκαστου αρχιδικαστή. Ο δύστυχος Τάλως έπεσε θύμα της Μήδειας, που βρέθηκε τυχαία στη Μίλητο, στις ακτές της Κρήτης, μαζί με τον Ιάσονα και τους άλλους Αργοναύτες. Η Μήδεια κατόρθωσε να πλησιάσει σαγηνεύοντας τον δύστυχο Τάλω και υποσχόμενη του την αθανασία, του αφαίρεσε το καρφί βαλβίδα, που είχε στη φτέρνα του και του έκλεινε τη μία και μοναδική φλέβα που διέτρεχε το χάλκινο σώμα του Τάλω. Έτσι το θεικό υγρό έφυγε από το χάλκινο σώμα του Τάλω και ο ίδιος πέθανε πάνω στους βράχους έχοντας τη Μήδεια για θεατή.

Η τεχνητή νοημοσύνη στις μέρες μας «διαφημίζεται» με τον ίδιο τρόπο που διαφημιζόταν και η εμφάνιση των πρώτων εξωγήινων στον πλανήτη μας. Επρόκειτο για τέρατα πανάσχημα, φονικά στο έπακρο και καταστροφικά πλήρως για το ανθρώπινο είδος. Ο Herbert G. Wells στο βιβλίο του «Πόλεμος των Κόσμων» παρουσίασε τους επισκέπτες από τον γειτονικό μας πλανήτη Άρη ως τέρατα, που έφερναν όμως μαζί τους διαστημικές εξέδρες και ακαταμάχητα όπλα θερμικής ακτινοβολίας. Καθώς αυτά τα όντα εμφανίστηκαν σε περιοχές του Λονδίνου η βρετανική πολεμική μηχανή δεν είχε τίποτα να αντιτάξει εναντίον τους. Ευτυχώς όμως που αυτά τα τέρατα τα εξόντωσαν τα παντοειδή μικρόβια της γης, καθώς αυτά στον Άρη δεν είχαν «εξοικειωθεί» με την παρουσία των γήινων μικροβίων. Η εξόντωση των εισβολέων έγινε κατά τραγικό τρόπο. (Πάντως δεν έχουμε δει ακόμη πουθενά εξωγήινους που να καταστρέφουν τον πλανήτη γη. Ενώ την αποκλειστικότητα της καταστροφής του, από πλευράς έμβιων όντων, την έχουν αποκλειστικά εκατοντάδες ή και χιλιάδες άνθρωποι. Εκτός και αν οι εισβολείς από το Διάστημα έχουν μεταμορφωθεί σε ανθρώπινα όντα και πείθουν ότι η τελική τους πρόθεση είναι να περισώσουν τον άνθρωπο και τη ζωή στον πλανήτη).

Ας μας επιτραπεί να προσθέσουμε ότι η τεχνητή νοημοσύνη αυτή τη στιγμή σύρεται παντελώς όπου την κατευθύνει η «επαρχιακή σκέψη»: δηλαδή -και απλώς για παράδειγμα: όποιος διαθέτει 100 δις δολάρια, σκέφτεται ότι με την τεχνητή νοημοσύνη ταχύτατα μπορεί να τα φτάσει στο ένα τρισεκατομύριο, όποιος θέλει να καταστήσει πολύ περισσότερο ανταγωνιστική την εταιρία του επενδύει στην τεχνητή νοημοσύνη, (ενδεχομένως με την κρυφή πεποίθηση ότι έτσι θα συντρίψει όλους τους αντιπάλους του), όποιος θέλει να ενισχύει την άμυνα της χώρας του καταφεύγει στην τεχνητή νοημοσύνη, όποιος αναζητάει τρόπους να ενισχύσει την επιθετικότητα της χώρας του καταφεύγει στην τεχνητή νοημοσύνη ... Αν είχαμε πετύχει, αν τα εφαρμοσμένα μαθηματικά είχαν φτάσει στο σημείο να μας πείσουν ότι συνολικά η όλη αυτή χρήση της τεχνητής νοημοσύνης δεν θα μας οδηγήσει τελικά παρά μόνο στην παγκόσμια κατάρρευση, λόγω ενός ανελέητου ανταγωνισμού.

Η τεχνητή νοημοσύνη είναι το τελευταίο μέσον που διαθέτει αυτήν τη στιγμή η ανθρωπότητα για να υπερασπιστεί τον εαυτό της. Αλλά γίνεται φανερό ότι θα πρέπει και οι σχεδιαστές και οι κατασκευαστές των «σκεπτόμενων» μηχανών να τις προγραμματίσουν, έτσι ώστε να κατανοούν και τα παγκόσμια προβλήματα σε μια ανθρωπιστική κοσμοθεώρηση και να αρχίσουν να συμβάλλουν στη λύση αυτών των προβλημάτων. (Αν και η επείγουσα λύση τους εναπόκειται στη συμβολή πολλών «παραγόντων»: των θρησκειών, της φιλοσοφίας, της επιστήμης, της τεχνολογίας, της τέχνης...). Ο αφανισμός ανθρωπίνων ειδών τα τελευταία 1 εκατομ. χρόνια που έχουμε στοιχεία, υπακούει σ'ένα «απλό» φαινομενικά σχήμα. Οι κλιματικές αλλαγές και άλλες συνακόλουθες αιτίες καθιστούν την ανθρώπινη ευφυΐα ανεπαρκή ώστε να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα.

Στις μέρες μας τα μαθηματικά μοντέλα των εφαρμοσμένων μαθηματικών περιγράφουν με μαθηματικές περιγραφές την πολλαπλότητα και αλληλεπίδραση των δυνάμεων που οδηγούν τον σημερινό πληθυσμό των 8,5 δις. Homo sapiens sapiens προς τον βέβαιο αφανισμό τους. Σύγχρονα μαθηματικά μοντέλα- όπως το πρωτοποριακό πρόγραμμα HANDY (Human and Nature Dynamics), η μελέτη του Εθνικού Κέντρου Breakthrough για την αποκατάσταση του κλίματος στη Μεμβούρνη, το Crouter Lab (Ερευνητικό Κέντρο με έδρα το ETH της Ζυρίχης), η μελέτη του καθηγητή Κλιματικής Φυσικής Peter Ditlevsen και της καθηγήτριας Susanne Ditlevsen AMOC, όπου αποδειχνει ότι το σύστημα των ρυθμίσεων των ρευμάτων των ωκεανών

οδηγείται σε πολύ γρηγορότερη από την αναμενόμενη κατάρρευση, με αποτέλεσμα τις πολύ οδυνηρές επιπτώσεις στο κλίμα της Ευρώπης και παγκοσμίως. Το ίδιο και οι απόψεις για τον Ωκεανό της βιολόγου Francoise Gaill και πολλές νεότερες, εξίσου σημαντικές μελέτες.

Το 1992 αποπερατώνοντας την γραφή του βιβλίου μου «Αγωνία Επιβίωσης», (μυθιστόρημα, πρώτη έκδ. 1994) όλα τα καταγεγραμμένα στοιχεία αθροιστικά έδειχναν αναπόφευκτα επερχόμενο αφανισμό. Τότε η πραγματική ταχύτητα των ανέμων -των τυφώνων- έφτανε μόλις τα 120-130 χιλιόμετρα/ώρα. Σήμερα η ταχύτητα των ανέμων έχει προσεγγίσει τα 300 χιλιόμετρα/ώρα). Στο βιβλίο η ταχύτητα των ανέμων σταματάει στα 350 χιλιόμετρα την ώρα γιατί από εκεί και πέρα τίποτα δεν θα μπορούσε να παραμείνει όρθιο. Αλλά οι θύελλες και καταιγίδες που είναι στο βιβλίο κάτι παραπάνω από κατακλυσμαίες, οι σεισμοί που συνάδουν με την όλη πραγματικότητα, οι ασθένειες που έχουν κάνει τους εύπορους κατοίκους του πλανήτη να προτιμούν ακόμα και τους «τόπους της ευθανασίας», πληρώνοντας ένα μεγάλο ποσό χρημάτων, από το να υποστούν τον μαζικό αφανισμό, περιγράφονται στο βιβλίο, όπως ακριβώς στις μέρες μας συμβαίνουν.

Τελικά όμως ο μέγιστος αφανισμός αποτρέπεται από τους μέχρι τότε αδιάφορους Homo sapiens sapiens. Με ποιο τρόπο; Κατορθώνουν να δημιουργήσουν την «Ένωση των Πολιτειών του Κόσμου». Η παγκόσμια συνεργασία μεταξύ τους, τους περιέσωσε κατ' εκείνη την πιο κρίσιμη καμπή της ιστορίας τους. Δημιούργησαν καλύτερες συνθήκες ζωής για όλους. Απέτρεψαν για το κοντινό μέλλον την καταστροφή τους από τις διαδοχές αφόρητης ζέστης-αφόρητου ψύχους και τις ανίατες ασθένειες, και στο απώτερο μέλλον βρίσκονται να έχουν διανοίξει τους δρόμους της ασφαλούς «μετανάστευσής» τους προς τις ελπιδοφόρες περιοχές του Διαστήματος.

Ένα δεύτερο βιβλίο μου, το «Απίστευτο Μηχάνημα»: εκείνο που περισώζει τον άνθρωπο από μια αφόρητη κατάσταση βίας και καταναγκασμού είναι η τεχνητή νοημοσύνη. που κατορθώνει να «μετουσιώσει» τον υπερεκπαιδευμένο άνθρωπο- φονιά, σε άνθρωπο- ήρωα, στην εναγώνια αναζήτηση του πλέον «ανθρώπινου κόσμου». Στο βιβλίο μου «Η ζωή και ο θάνατος του Ειρηνοποιού» και πάλι η τεχνητή και η ανθρώπινη νοημοσύνη κατορθώνουν να πετύχουν τη διάσωση του Homo sapiens sapiens από έναν νέο παγκόσμιο πόλεμο ολοσχερούς αφανισμού του

από τη χρήση -αναπόφευκτη κάποια στιγμή- και των πυρηνικών όπλων (εξαιτίας της κυριαρχίας της «επαρχιακής σκέψης»).

Το βιβλίο «Πικρός εξωγήινος» ξαναφέρει στο προσκήνιο την κορυφαία ανάγκη τού να «ενηλικιωθεί» -επιτέλους- ο Homo sapiens sapiens σε σοφία! Και το βιβλίο η «Γύφτισσα και ο Ποιητής στη Λευκάδα» αποκαλύπτει -ή θέλει να αποκαλύψει- πως η εναπομένουσα φυσική ομορφιά μπορεί να ενεργοποιήσει τον άνθρωπο όχι μόνο για τη διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και της ζωής γενικότερα (συμπεριλαμβανομένου και του Homo sapiens sapiens).

Γίνεται φανερό ότι η δημιουργία της «διευρυμένης σκέψης» είναι το μόνο βήμα που μπορεί να ανασυντάξει όλες τις δυνάμεις την ανθρωπότητας για την αποτροπή μιας «ολέθριας πραγματικότητας». Ήδη η ιστορία όταν αναφέρεται στην Κ.τ.Ε και στον ΟΗΕ, πέραν της οποιασδήποτε κριτικής αποτίμησης, δείχνει, παρόλα αυτά, τη μοναδική διέξοδο που έχει απομείνει για την ανθρωπότητα. Παρόλο που ελάχιστοι πολιτικοί, εχέφρονες και θαρραλέοι, εξακολουθούν να κάνουν μνεία και του Ο.Η.Ε.

Η «επαρχιακή σκέψη» για 6.000 χρόνια εκδιδάσκει ότι το «κέρδος» εκπηγάξει μόνο από τον επιτυχή ανταγωνισμό μέχρι και τον νικηφόρο πόλεμο. Δεν έχει επιτρέψει όμως στον ενεργό άνθρωπο καθόλου να κατανοήσει ότι το κέρδος από την «ορθά διευρυμένη σκέψη» και την παγκόσμια συνεργασία είναι απείρως μεγαλύτερο και πολύ πιο σταθερό. Η «διευρυμένη σκέψη» είναι σε θέση όχι μόνο να αποτρέψει την παγκόσμια καταστροφή, αλλά και να δημιουργήσει μια -από αιώνες ή και χιλιετίες αναμενόμενη- καλύτερη ζωή, το προαιώνιο όνειρο όλων των γενεών που πέρασαν από τον πλανήτη. να αντιμετωπίσει με επιτυχία τα μύρια όσα δεινά υπάρχουν ή βρίσκονται στον δρόμο κι έρχονται. Αλλά και κάτι παραπάνω: ανάμεσά τους η ριζική θεραπεία των ανίατων ασθενειών, (ιδιαίτερα του καρκίνου, των καρδιοπαθειών, της νόσου Αλτσχάιμερ και πολλών άλλων που καθημερινά δημιουργούν σε συγκεκριμένους ανθρώπους μιαν αφόρητη παγκόσμια τραγωδία).

Με τη «διευρυμένη σκέψη» και την παγκόσμια συνεργασία οι δυνατότητες θετικής παρέμβασης της ανθρωπότητας αυξάνονται αλματωδώς. Μέχρι που και η διαφυγή προς το διάστημα μπορεί να καταστεί και να παραμείνει μια συνεχής δυνατότητα. Ο Αινστάιν, στη

σύντομη Αυτοβιογραφία του και μάλιστα από τις πρώτες σελίδες, σημειώνει: «Σαν νέος φοιτητής που ήμουν δεν είχα συνειδητοποιήσει, ότι ο δρόμος για μια βαθύτερη γνώση των βασικών αρχών της Φυσικής περνούσε υποχρεωτικά από μια σε βάθος μελέτη των σύνθετων μαθηματικών μεθόδων. Αυτό δεν το διαπίστωσα παρά σιγά σιγά, μετά από πολλά χρόνια μοναχικής εργασίας». Η παραπάνω ομολογία του Αϊνστάιν μας καταδείχνει πόσο δύσκολα γεννιέται μέσα μας η ανάγκη της «ορθά διευρυμένης σκέψης».

Αναλογιζόμαστε μήπως έφτασε ο καιρός να διαπιστώσουμε κι εμείς ότι, επειδή αυτή τη χρονική στιγμή η «επαρχιακή σκέψη» εξωθεί την ανθρωπότητα προς την οριστική και καθολική της κατάρρευση –πράγμα που δεν αφορά την πρόοδο μιας θετικής επιστήμης μόνο- οφείλομε να μελετήσουμε πολύ περισσότερο -και με όλες τις σημερινές μας δυνατότητες- την εξισορρόπηση της κυρίαρχης «επαρχιακής σκέψης» από ένα είδος πιο ελπιδοφόρας σκέψης. Και αυτό μέχρι στιγμής δεν μπορεί να είναι άλλο από την «ορθά διευρυμένη σκέψη».

Οι κάθε είδους «ιθύνοντες» ανά τον κόσμο δεν έχουν περιθώριο να σκέφτονται περισσότερο τον πόλεμο και λιγότερο τους βαριά χειμαζόμενους ανθρώπους. Η «μοίρα» για όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους του πλανήτη έχει καταστεί δεινή. Αλλά, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποδεχτούμε ότι ο άνθρωπος –και μάλιστα στις αρχές της Ανθρωποκαίνου περιόδου- έχει εντελώς τελειώσει. Απεναντίας έχει τις μεγαλύτερες δυνατότητες –πολλαπλές δυνατότητες- να επιβιώσει, όσες δεν είχε σε καμιά άλλη περίοδο της ιστορίας του. Ας ευχηθούμε αυτό να καταστεί, όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, κατανοητό. Και για τις «Καλές Μέρες» που έρχονται, «Χρόνια Πολλά», υγεία και ανυποχώρητη ενεργητικότητα για το «καλό» όλων των ανθρώπων και του καθενός χωριστά. Γιατί το ζήτημα της επιβίωσης του πλανήτη δεν είναι μόνο υπόθεση των κάθε είδους «ιθυνόντων». Είναι κατεξοχήν και ζήτημα προσωπικό του κάθε ζωντανού ανθρώπου σ'αυτόν τον πλανήτη.